

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 557/2023
12.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Микићевић, адвокат из ..., против тужене Прве крагујевачке гимназије у Крагујевцу, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Крагујевцу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужица изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3502/22 од 26.10.2022. године, у седници одржаној 12.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3502/22 од 26.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 871/21 од 21.02.2022. године, ставом првим изреке, алинеја А и Б, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му исплати: на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора и накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.04.2018.године до 01.04.2021.године новчане износе, у вредности и са каматом, као у изреци. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца, у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име трошкова за исхрану у току рада за период од 01.04.2018.године до 01.04.2021.године, на појединачне месечне износе досуђене ставом првим изреке првостепене пресуде плати законску затезну камату за период од 21. у месецу за претходни месец до 22. у месецу за претходни месец. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име тужиоца изврши уплату доприноса за ПИО надлежном Фонду ПИО за период од 01.04.2018.године до 01.04.2021.године на износе из става првог изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 65.500,00 динара, са законском затезном каматом рачунатом од дана извршности пресуде, до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3502/22 од 26.10.2022. године, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом, трећем и четвртном изреке и одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора и накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.04.2018.године до 01.04.2021.године исплати новчане износе, у вредности и са каматом, као у изреци, да на име тужиоца изврши

уплату доприноса за ПИО надлежном Фонду ПИО за период од 01.04.2018.године до 01.04.2021.године, на износе из става првог изреке, алинеја А и Б, и обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и непотпуно и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене на радном месту ... на неодређено време почев од 07.05.2020.године, на основу уговора о раду број ..., који је одређено да запослени има право на плату, накнаду плате, накнаду трошкова, штете и друга примања. Основну плату тужиоца чини производ коефицијента за обрачун плате 6,30 и основице за обрачун и исплату плате, а која се увећава за проценат минулог рада. У утуженом периоду тужена је обрачунавала плату множењем коефицијената радног места и прописане основице за обрачун зараде након чега је целокупну обрачунату плату са увећањима и накнадама упоређивала са минималном зарадом и по потреби вршила корекцију до износа минималне зараде. У обрачунским листама у утуженом периоду тужена је исказивала плату тужиоца у висини минималне зараде, а нису приказани ни обрачунати трошкови за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Изведен је доказ вештачењем од стране судског вештака економско – финансијске области и утврђено да у обрачунским листама плата тужиоца није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора и да је висина утужених потраживања обрачуната према одредбама Посебног колективног уговора за средње школе („Службени гласник РС“, бр.53/99) и према одредбама Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр.50/08)

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада за трошкове исхране у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. По мишљењу првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужиоцу исплаћивала минималну зараду следи да му није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да те накнаде исплати тужиоцу у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима из Посебног колективног уговора за средње школе („Службени гласник РС“, број 53/99) и према последњем објављеном податку просечне нето зараде у привреди РС из 2010.године.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, из разлога што су у коефицијенту за обрачун плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, уз додатну

аргументацију да Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр.21/15) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за трошкове за регрес за коришћење годишњег одмора, а да то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр.12/09).

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 6/20), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01...157/20), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Чланом 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спремност, а став 2. истог члана прописује да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...95/18), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 19/21), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама,

утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 2. наведене Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у средњем образовању.

У конкретном случају, тужилац је запослен у школи, па се на утврђивање и обрачун његове плате, као и накнада и додатака по основу рада према одредби члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20, чије важење је на основу Споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиоца. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцу не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде биле садржане у коефицијенту плате тужиоца, па је стога чињеница да му је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада на основу одредбе члана 20. став 2. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**